

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Devarim

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 594 [1833 oder 1834]

ג מִרְבֵּד

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8969

ג (א) וויר וואנדטען אונז, אונד צאגען הינויף נאך בשן; דא ריקטע אונז עוג קעניג צו בשן, מיט זיינער גאנצען מאכט ענטגעגען, נאך אדרעי, צור שלאכט. (ב) דער עוויגע אבער שפראך: פירט טע איהן ניכט! איך געבע איהן, זיין גאנצעס פאלק אונד זיין לאנד, אין דייע געוואלט; דוא זאלסט איהם טהון, וויא דוא דעם סיחון, קעניג אמריגע. טהא, דער צו השכון וואהנטע. (ג) אלזא נאכ דער עוויגע, אונזער גאטט אויך דען עוג קעניג צו בשן אונד זיין גאנצעס פאלק אין אונזערע געוואלט; וויר שלוגען איהן אויף דאז הויפט, זא דאס איהם ניכטס איכריג בליעב; (ד) אללע זיי נע שטעדטע נאחמען וויר אוין, דא בליעב קיין ארט צוריק, דען וויר איהנען ניכט אבנאה.

ג (א) ונפן ונעל דרך הבשן ויצא עוג מלך הבשן לקראתנו הוא וכל עמו למלחמה אדרעי: (ב) ויאמר יהוה אלי אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו ואת כל עמו ואת ארצו ועשית לו כאשר עשית לסיחון מלך האמרי אשר יושב בהשבון: (ג) ויתן יהוה אלהינו בידנו גם את עוג מלך הבשן ואת כל עמו ונכהו עד בלתי השאיר לו שריד: (ד) ונלכד את כרערו בעת ההוא לא היתה קריה אשר לא לקחנו מאתם ששים עיר כל חבל ארזב ממלכת עוג בבשן:

ר ש י

ג (א) ונפן ונעל. כל ד כסון הוא עלייה: (ב) אל תירא אותו. וכסיון לא הולך לומר אל תירא אותו אלא מתירא היה משה שלא תעמוד לו זכות שמש לאברהם שנאמר ויבא הסליט והוא עוג: (ד) חבל ארזב. מתרגומין בית פלך טרכונא

מען; ועכציו שטערטע, דען גאנצען שטריך ארגוב, וועלדעס דאז רייך דעם עוג קעניג צו בשן תרגום אונקלוס אויס

ג (א) ואתפנינא וסליקנא אורח מתנן ונפק עוג מלכא דמתנן לקדמונתא הוא וכל עמיה לאגחא קרבא לאדרעי: (ב) ויאמר יי לי לא תדחל מניה ארי בידך מסרית יתיה וית כל עמיה וית ארעיה ו תעביד ליה כמא דעבדתא לסיחון מלכא דאמורא ד יתיב בהשבון: (ג) ומסר יי אלהנא בידנא אף ית עוג מלכא דמתנן וית כל עמיה ומחנהי עה דלא אשתאר ליה משויב: (ד) וכבשנא ית כל קירוהי בעידנא ההיא לא הנת קרנא די לא נסיבנא מנהון שתין קירוין כל בית פלך טרכונא מלכותא

ב א ו ר

ג (א) ונפן ונעל, כל ד כסון הוא עליי: (ג) עד בלתי השאיר לו, כל אחד מישראל שרד, והוא פעל עבר (הראב"ע), ויתכן שעד בלתי השאיר מוסב על ה' אלקיניו, ומלת לו על עוג מלך הנפן: כל חבל ארגוב, כתרגומו כל בית פלך טרכונא פי' בערוך ערך טרך, טרכונא

(ה) כָּל-אֱלֹהֵי עָרִים בְּצִרְתָּ הוֹמָה
 גְּבוּהָהּ דְּלַתִּים וּבְרִיחַ לְבַד
 מֵעָרֵי הַפְּרוּזֵי הַרְבֵּה מְאֹד:
 (ו) וַנַּחֲרֵם אוֹתָם כַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ
 לְסִיחֹן מֶלֶךְ הַשְּׁבוּן הַחֲרָם כָּל-
 עִיר מִתָּם הַנְּשִׁים וְהַטָּף: (ז) וְכָל-
 הַבְּהֵמָה וְשָׁלַל הָעָרִים בְּזוּנוֹ לָנוּ:
 (ח) וַנִּקַּח בְּעֵת הַהוּא אֶת-הָאָרֶץ
 מִיַּד שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
 בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִנַּחַל אַרְגָּן עַד-
 הַר הַרְמוֹן: (ט) צִידוֹנִים יִקְרָאוּ

לחרמון

אויסמאצט. (ה) צללע די עזען
 שטעדטע ווארען בעפעסטן.
 נעט, האטטען האהע מווי.
 ערן, טהארע אונד ריגעל; אוי.
 סער דען אפפענען פלעטצען,
 דערען זעהר פיעל ווארען.
 (ו) וויר פערבאנטען זיא,
 עבען זא וויא וויר דעם סיחון
 קעניג צו חשבון געטהאן האט.
 טען; פערבאנטען נעמליך
 צללעם פאלק אין דער שטאדט,
 ווייבער, קינדער; (ז) אונד דאז
 פיעה נעבסט צללער בייטע
 אויס דען שטעדטען פלינדער.
 טען וויר. (ח) אויף די עזען וויי.
 זע עראבערטען וויר דאמאחלם
 דאז לאנד דער ביידען אמורי.
 שען קעניגע, וועלצעס אויף
 די עזער זייטע דעם ירדנים

ליענט, פאם כאבע ארנון אן, כיו אן דען בערג חרמון. (ט) די עזען בערג חרמון, נעני נען

תרגום אונקלוס

ר ש י

דעוג במתנן: (ה) בל אלן קרויא קריבן
 מקפן שור רם דלהן דשין ועיבדין בר
 מקרוי פפחיא דסגיאן לחדא: (ו) וגמקנא
 יתחון כמא די עבדנא לסיחון מלכא דחשבון
 גמקנא כל קרויא גבריא גשיא וטפלא:
 (ז) וכל בעריא ועדי קרויא בנא לנא:
 (ח) וגסיבנא בעידנא ההיא ית ארעא מיד
 תרין מלכי אמוראא די בעברא דירדנא
 מנחלא דארנון עד טורא דחרמון:
 (ט) צידונאי

וראיתי תרגום ירושלמי צמנילת אסתר
 קורא פלטיין טרכונין למדתי חבל ארגוב
 הפרניא היכל מלך כלומר שהמלכות
 נקראת על שמה וכן את הארגוב דמלכים
 חבל היכל מלך הרגו פקח למנחם למדתי
 שכך נקראת שם ההפרכיא: (ה) מערי
 הפרוזי. פרוזות ופתוחות בלא חומה וכן
 פרוזות תשב ירושלים: (ו) המרס. לשון
 הווה הלוך ובלות: (ח) מיד. מרשות:
 (ט) צידונים יקראו לחרמון וגו'. ובמקום
 אחר הוא אומר עד הר שיחון הוא חרמון
 הרי לו ארבעה שמות למה הולכנו ליכתב
 להגיד שבה ארץ ישראל שהיו ד' מלכויות
 מתפארות בכך זו אומרת על שמי יקראו וזו
 אומרת

ב א ו ר

סס מחו בלשון יוני, וכן פתר המתרגם האשכנזי. (ח) חומה גבוהה דלתים ובריח, כמו צוומה
 גבוהה ונדלתים ונברית: מערי הפרוזי, ערים פתוחות שאין להם חומה ולא מצבר, וכן פרוזות
 תשב ירושלים (זכריה ב'), ומלת פרוזי שם. (ו) החרב, מקור במקום עבר לרבים מדברים
 בעדס, והוא כמו באור אל הקודס, ונחרס אותם כאשר עשינו לסיחון, דהיינו המרס כל עיר
 מרס וגו', וכן תרגם המתרגם: (ט) צידונים, קראו לחרמון שריון, ובמקו' אחר הוא אומר הר
 שיחון הוא חרמון (דברים ד') הרי לו ארבעה שמות, למה הולכנו ליכתב להגיד שבה ארץ ישראל,

לְחַרְמוֹן שְׂרֵיָן וְהָאֹמְרֵי יִקְרְאוּ
 לֹו שְׁנִיר: (י) כָּל עָרֵי הַמִּישָׁר
 וְכָל-הַגְּלָעַד וְכָל-הַבְּשָׁן עַד-
 סִלְכָה וְאֶדְרָעֵי עָרֵי מַמְלַכַת עֹג
 בַּבְּשָׁן: (יא) כִּי רַק-עֹג מֶלֶךְ
 הַבְּשָׁן נִשְׁאָר מִיַּתֵּר הַרְפָּאִים הַנֶּחֱזָקִים
 עָרְשׁוֹ עָרֵשׁ בְּרוֹז הִלָּה הוּא
 בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן הַשֵּׁעַ אֲמוֹת

ארכה

נען דא צידונים שריון, אנד
 דער אמורינענעט איהן שניר.
 (י) אללע שטעדטע אין דער
 עבנע, גאנץ גלעד, גאנץ
 בשן, כיו סלכה אונד אדרעי,
 וועלכע צום רייכע עוג'ס צו
 בשן געהערען. (יא) דיזער עוג
 וואר דער איינציגע, דער נאך
 פאן דען ריעזען איבריג וואר
 זיינע בעטטישטאטט פאן אייזען
 איזט נאך צו רכה דער זעהנע
 עמון צו זעהען, דיא לענגע
 דערזעלבען האט גיין עללען
 אונד

ר ש י

תרגום אונקלוס

(ט) צידנאי קרן לחרמון סריון ואמוראי
 קרן ליה טור תלנא: (י) כל קרוי מישרא
 וכל גלעד וכל סתנן עד סלכה ואדרעי
 קרני מלכותיה דעוג במתנן: (יא) ארי לחור
 עוג מלכא דמתנן אשאר מישאר גברא

אומרת על שמי יקרא: שניר. הוא שלג
 בלשון אשכנזי ובלשון כנעני: (יא) מיתר
 הרפאים. שהרגו אמרפל וחביריו בעשרות
 קרויים והוא פלט מן המלחמה שנאמר ויבא
 הסליט (בראשית י"ד) והוא עוג: באמת
 איש

הא ערסיה ערסא דפרוזלא הלא היא ברבבת ובני עמון השע אמין אורכה וארבע

אמין

ב א ו ר

שהיו ארבעה מלכויות מתפארות בכך, זו אומרת על שמי יקרא, וזו אומרת על שמי יקרא (רש"י)
 ולפי פשוטו ירלה הבתו' לסמן המקום בכל שמותיו נדרכו על הכוב: שניר, הוא שלג בלשון
 אשכנזי ובלשון כנעני (רש"י). וכל המקרא הזה אינו כ"א מאמר מוסגר. (י) כל ערי המישור,
 מוסב אל ונקח בעת ההיא שלמעלה: (יא) הגה ערשו ערש ברזל, עריסה של קטן כשהי' תינוק
 בירש"ל ב"א (וויג'ע). ערש ברזל, לפי שששהיה קטן היה חזק מאוד, ובהשתטחו היה משברעט
 של עץ, לכך עשאוהו של ברזל, כי לאדם גדול שיש בו דעת לא הי' לכו' לכך: הלה היא ברבבת
 בני עמון, עדיין מונחת שם במקום שנתגדל בקטנותו, לתמיכה שהי' גדול בקטנותו כל כך, אלא
 מטת

ה מ ע מ ר

ג (ט) שניר, לשון רש"י שניר הוא שלג בלשון אשכנזי ובלשון כנעני ע"כ. והוא טנעע, ישן
 בלשון לרפת לא נשמע ההצרת אות רי"ש בסוף המלה. ודע כי שפת אשכנז
 לא היתה זרה לרש"י ז"ל ותמלא לפעמים מלותיה על לשונו, כמו להלן י"ד ה' אקו אשכנזי ק'
 שנת ק"כ א ד"ה פרגד גוליי"ל ובלשון אשכנזי קריהו"ן וכן יבמות ק"ב ב' ד"ה
 בקורדקוסין מנעלים דקים וכו' ונקראים אונדר"שוך בלשון אשכנזי. ועיין תוס' מנחות
 ס"ט ב' ד"ה כלי אדמה ובמרפא לשון שם, ועיין מרפא לשון ברכות כ"ח ב' ד"ה באס דת,
 ועוד רבים בהנה ובהנה. ועל דבר הלשון שנה בשם לשון כנעני הרחבתי לדבר במרפא
 לשון שביעית פ"ב משנה ז' ד"ה פרגי"ן ע"ש. (ד"ה).

אֶרְכָּה וְאַרְבַּע אַמּוֹת רַחְבָּהּ
 בְּאַמַּת־אִישׁ: (יב) וְאֶת־הָאָרֶץ
 הַזֹּאת יִרְשׁוּ בְּעַתְּ הַהוּא מֵעַרְעֵר
 אֲשֶׁר־עַל־נַחַל אַרְנֹן וְחֲצֵי הַר־
 הַגִּלְעָד וְעַרְיוֹ נְתַתִּי לְרְאוּבֵנִי
 וְלַגָּדִי: (יג) וְיִתֵּר הַגִּלְעָד וְכָל־
 הַבָּשָׁן מִמְּלֶכֶת עֹג וְנְתַתִּי לְחֲצֵי

אונד דאס ברייטע פֿיער עללען,
 יעדע זאָ גראָס אלס דער פֿאַר.
 דערצום איינעס מאַננעס.
 (יב) דיעזעס לאַנד נאָהמען וויר
 דאָמאָהלס אין בעזיטץ; פֿאַן
 ערוער דאָ אַם באַכע אַרנֹן
 ליעגט; דאָ האַלבע געברגע
 גלעד, נעבסט אַללען שטער.
 טען גאַב איך דעם ראובני.
 שען אונד גדישען שטאַממע.
 (יג) דאָ איבריגע גלעד, אונד
 גאַנץ בשן, וואָ עוג רעגירטע,
 גאַב איך דעם האַלבען שטאַמוֹ

שבט

מע

ר ש י

תרגום אונקלוס

איש. באמת עוג: (יג) ההוא יקרא ארץ
 רפאים. היא אותה שנתתי לאברהם:
 (יב) ואת הארץ הזאת. האמורה למעלה
 מנחל ארנֹן ועד הר חרמון: ירשו בעת
 ההיא מערוער אשר על נחל ארנֹן. אינו
 מחובר לראשו של מקרא אלא לסופו על
 גתתי לראובני ולגדי אבל לענין ירושה
 עד הר חרמון היה:

אֶמֶן פּוֹתִיָּה בְּאַמַּת מֶלֶךְ: (יב) וְיִתֵּן אֶרְעָא
 הַדָּא וְרִיתְנָא בְּעֵרְעָא הַהִיא מֵעַרְעֵר דִּי עַל
 נַחְלָא דְאַרְנֹן וְפִלְגֹת מוֹרָא דְגִלְעָד וְקִירוֹהִי
 יְהִיבִית לְשֵׁבֶט רְאוּבֵן וְלְשֵׁבֶט גָּד: (יג) וְשְׂאֵר
 גִּלְעָד וְכָל מְתָנִן מְלִכּוֹתָא דְעֹג יְהִיבִית
 לְפִלְגֹת

תוך

ב א ו ר

מעת אדם גדול אין רגילין להלניע במקום אחד, כי בהרבה מקומות יש לו מעות (הרשב"ס). ואין
 דבריו עולים יפה לומר שהי' בקטנותו גדול כל כך שילטוך מטה אורך תשע אמות ורוחב ארבע
 אמות, לכן נראי' דברי הרמב"ן שאמר, ענין הכתוב שכל להגיד כי עוג זה נקרא מלך האמרי
 בעבור כי מלך עליהם, אבל הוא עלמו מן הרפאים הוא, ולהגיד על גדלו וגבשו, כי היו הרפאים
 עם גדול ורס בענקי', אמר כי ערשו ערש גדול, לא יסבול אותו ערש עלים כשאר בני אדם,
 והיא צעיר רבה, שהיתה עיר מושבו, וכאשר השמידו בני עמון את הרפאים, כאשר נזכר למעלה
 ונלכדה עירו, וכלל הוא לבדו מידם. והוא שנאמר כי רק עוג נשאר מיתר הרפאים, והנה נשארה
 מעטו שמה ברבה, אשר היא עתה לבני עמון, והעמונים קימו לעדות כי השמידו עם גדול
 ורס והאיש הגבור אשר נגובה ארום גבהו וחסון הוא באלונים לבדו ממנו מלכותו, והוא טעם
 הלה כלומר הנה העדות קיימת שהיא ערש גדול ארוכה ורחב' מאד, וקיימת היא ברבת בני
 עמון, כי ערשו אשר בעשרות היתה לשלל ואבדן, ע"כ: באמת איש, באמת כל אדם, והנה
 הוא כפל (למדוד אמת איש באמת איש), ולא יתכן להיות באמתו (באמת עוג עלמו כמו שפי'
 רש"י וכמו שתרגם אונקלוס באמת מלך ורלונו באמת עוג), כי מה בא הכתוב ללמד (כלומר אחרי
 שלא ידענו מדתו כמה היתה הנה לא נדע אם יאמר באמתו), ועוד שלא יהי' כללם אדם כלל
 כי אם הי' גוף עוג ארוך תשעה או שמונה פעמים כמו האמה, ע"כ שלא הי' לו כלם אדם כלל
 (הרשב"ע בקלת תוספת באור): (יב) ואת הארץ הזאת ירשו, כמו אשר ירשו, כלומר ואת
 הארץ הזאת אשר ירשו כן הנחלתי, מערוער וגו' נתתי לראובני וגו', וכן דעת הרמב"ן. ואולם
 המתרגם האשכנזי עם מאמר ואת הארץ ירשו בעת ההיא מאמר נכדל, אף שבבר נאמר ונקח
 בעת ההוא את הארץ, אין זו כפל הדברים כי הנה הלקיחה הוא בלבד התגבורת על עם היושב
 בה ולבידת הערי' מהם לא חלוקת הערים הנלכדים ולא הירושה והישיבה, וכן תרגם (נאחשען

מע מנשה; נעמליך דען גאני
צען שטריך ארגוב דער צו בשן
געהערטע, דיעזעס ווארד דאז
דעזענלאנד גענאנגט. (יד) אל.
ליין, יאיר זעהן מנשה נאָהם
דען גאנצען שטריך ארגוב
איין, ביז אן דעם גביטהע דעם
גשורי אונד מעכתי, אונד
נאנגטע דאז גאנצע בשן
יאיר'ס דארפשאפטען נאך זיי
נעם טאמען, וועלכען נאמען
עס איך בעהאלטען העם.
(טו) דעם מכיר גאב איך גלעד.
(טז) דעם ראובנישען אונד גדי.
שען שטאממע אבער גאב איך
איינען טהייל פאן גלעד, ביז
אם באַע אַרנון, זא דאס דיא

שבת המנשה כל חבל הארץ
לכל הבשן ההוא יקרא ארץ
רפאים: (יד) יאיר בן מנשה לקח
את כל חבל ארץ עד גבור
הגשורי והמעכתי ויקרא אתם
על שמו את הבשן הזאת יאיר
עד היום הזה: * (טו) ולמכיר
נתתי את הגלעד: (טז) ולראובן
ולגדי נתתי מן הגלעד ועד נחל
ארנו תוך הנחל וגבל ועד יבן
הנחל

מיטטע דעם אַרנון דיאנרענצע ויין זאָללטע; אונד ביז אַם באַע יבוק, דער גרענצע דער
זעהי

ר ש י

(טז) תוך הנחל וגבול. כל הנחל ועוד
מעבר לשפתו כלומר עד ועד בכלל ויותר
מכאן:
(יז) מכירת

תרגום אונקלוס

לפלגות שבטא דמנשה כל בית כל
מרכונא לכל מתנן ההוא יתקרי ארע גברא
(יד) יאיר בר מנשה גסיב ית כל בית כל
מרכונא עד תחום גשוראָה ואפקירוס וקרא יתהין על שמיה ית מהנן בפתח
יאיר עד וטא הדין: (טו) ולמכיר ית גלעד: (טז) ולשבט ראובן
ולשבט גד יתבית מן גלעד ועד גחלא דארנון גו גחלא ותחומא ועד יבן
דנחלא

ב א ו ר

וויר דחאטהוט זין בעזיטן). • (יג) לכל הבשן ההוא יקרא, פי' וכל חבל הארץ לכל הבשן אשר
יקרא ארץ רפאים, כלשון וכל הסקדוש שמואל הדואה ושאל בן קיש (ד"ה א' כ"ו כ"ח), ההוט
נשים בכרות (עזר' י' ב') שהה"א בהם כמו אשר וכן רבים. והנה נקרא מכלל ארץ רפאים,
שם עוג המולך בה, או מפני שהיתה בתחלה לרפאים' ונשארה לעוג, כי הוא והעם היושב
מיתר הרפאים' (הרמב"ן). • (יד) חות יאיר, עיין (במדבר ל"ב מ"א) בבאור: (טו) ולמכיר, עיין
שם

ה מ ע מ ר

(יד) עד היום הזה, כבר הערותי צמחא לספר יהושע כי מה שאמר בבאן עד היום
הוא קשה ההבנה מאוד כי מלצמת סיחון ועוג לא היתה רחוקה מעת ההיא אשר
משה חלה הדברים ע"ס, ובאמת יפלא בעיני עד מאוד כי לא ראיתי לאחד ממפרשי התורה
מבני עמינו שהרגיש בזה, אך הרמב"ן שכל בעומק בינתו שזרגס (וועלכען נחאטען עם חוץ
האלטען העט), והכוונה אף שאך יאיר קרא אותן חות יאיר, הנה כבר נתפשט זה השם וגם אל
היום קוראים אותן ק. —

דברים ג

תרגום אשכנזי י

הַנְּחַל גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן: (יז) וְהָעֲרָבָה
 הַיַּרְדֵּן וְגַבְלֵי מִכְנֶרֶת וְעַד יַם
 הָעֲרָבָה יַם הַמֶּלַח תַּחַת אֲשֵׁרֵי
 הַפְּסָגָה מִזְרַחָהּ: (יח) וְאַצּוּ אֶתְכֶם
 בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 נָתַן לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
 לְרִשְׁתָּהּ חֲלוּצִים תֵּעַבְרוּ לְפָנַי
 אַחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־בְּנֵי־חֵיל:
 (יט) רַק נְשִׁיכֶם וּמִפְּכֶם וּמִקְנֵיכֶם
 יִדְעֵתִי כִי־מִקְנֵה רֵב לָכֶם יֵשְׁבוּ
 בְּעִרְיֹתֵי אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם:
 (כ) עַד אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְהוָה לְאַחֵיכֶם
 כַּכֶּם וַיִּרְשׁוּ גַם־הֵם אֶת־הָאָרֶץ

ועהנע עמון. (יז) פֿערנער דיא
 עבענע, אונד דען ירדן, דער
 איהרע גרענצע זיין זאלל, פֿאַן
 דעם זעע כנרת, ביז אן דער
 זעע אין דער עבענע, אָדער
 דער זאלצועע, אונד ביז אַס
 פֿוסע דעם בערגעס פסגה גע.
 גען מאָרגען. (יח) איך גאַב
 אייך דאָמאָהלם פֿאַלגענדען
 בעפֿעהל: דער עוויגע אייער
 גאָטט האָט אייך נון דיעזעס
 לאַנד צום בעזיטצע געגעבען,
 איהר מוססעט אָבער אַללע
 שטרייטבאַרע מעננער אונ־
 טער אייך, געריסטעט פֿאַר
 אייערן ברידערן, דען קיני
 דערן ישראלס, הערציעהען;
 (יט) בלאָס אייערע ווייבער,
 קינדער אונד פֿעה, (דען איך
 ווייס, דאָס איהר פֿיעל פֿיעה
 האַבט) זאללען אין דען
 שטעדטען בלייבען, דיא איך
 אייך געגעבען, (כ) ביז דער

אשר

אשר

עוויגע אייערע ברידער, זא וויא אייך, צור רוהע ברינגעט, אונד זיא דאָ לאַנד אייני
נעה.

תרגום אונקלוס

רשיי

דַּנְחֵלָא תְּחֻמָּא דְּבְנֵי עַמּוֹן: (יז) וּמִיִּשְׂרָאֵל
 וְיַרְדֵּנָא וְתְּחֻמֵּי מִינֹסֶר וְעַד יַמָּא
 דְּמִיִּשְׂרָאֵל יַמָּא דְּמִלְחָא תְּחֻמַּת מִשְׁפַּךְ
 מְרֻמָּא מִדִּינְחָא: (יח) וּפְקִידֵי יַחְכוּן
 בְּעִדְנָא הָיִיא לְמִימַר יְיָ אֱלֹהֵיכֹן יִתְּב לְכוּן
 ית אַרְעָא הָדָא לְמִירְחָה מִזְרִין תֵּעַבְרוּן
 קְדָם אַחֵיכֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל מִזְרֵי חֵילָא:
 (יט) לְחוּד נְשִׁיכֹן וּמִפְּלִיכֹן וּבְעִירְכוּן יִדְעָנָא אַרִי בְּעִיר סְגִי לְכוּן יַחְבוּן בְּקִירוּיְכוּן דִּי
 יִתְּבִיח לְכוּן: (כ) עַד דִּי יָנִיחַ יְיָ לְאַחֵיכֹן בְּתַחְוּן וְיִרְחֹן אַף אֵינֹן ית אַרְעָא דִּי

(יז) מכנרת. מעבר הירדן המערבי היא
 ונחלת בני גד מעבר הירדן מזרחי ונסל
 בגורלם רוחב הירדן כנגדם ועוד מעבר
 שפתו עד כנרת וזה שוא' והירדן וגבול
 הירדן ומעבר לו: (יח) ולאו אחיכם.
 לבני ראובן וגד היה מדבר: לבני אחיכם.
 הם היו הולכים לפני ישראל למלחמה לפי
 שהיו גבורים ואויבים מופלים לפניהם
 שגא' וטרף זרוע אף קדקוד (דברים ל"ג):
 ואהחנן

ב א ו ר
 שם ל"ט) צנאור: (יח) ואצו אחכם, לבני ראובן וגד ידבר: כל בני חיל, שנכם חלוצים
 מעברו. (יט) ידעתי כי מקנה רב לכם, הוא מאמר מוסגר, וכן הוא בהעתק' ושבחם

אשר יהוה אלהיכם נתן להם
 בעבר הירדן ושבתם איש
 לירשתו אשר נתתי לכם:
 (כא) ואת יהושוע צויתי בעת ההוא
 לאמר עיניך הראת את כל-
 אשר עשה יהוה אלהיכם לשני
 המלכים האלה בן-יעשה יהוה
 לכל-הממלכות אשר אתה עבר
 שמה: (כב) לא תיראום בי
 יהוה אלהיכם הוא הנלהם
 לכם: (כג) ואתחנן

נעהמען, דאז דער עוויגע
 אייער גאטט איהנען אויף יע-
 גער זייטע דעם ירדנס געבען
 ווירד; אלוראן קענטט איהר
 יעדער צו זיינער בעזיטצונג,
 דיא איך איהם געגעבען צו-
 ריך קעהרען. (כא) דעם יהושע
 גאב איך דאמאחלס פאל-
 גענדען בעפעהל: דוא האסט
 נון מיט דיינען אויגען אללעס
 געזעהען, וואס דער עוויגע
 אייער גאטט דיעזען בידען
 קעניגען געטהאן האט; עבען
 אלזא ווירד דערועלבע אללען
 איבריגען ריינען טהון, דא-
 זין דוא קאממסט. (כב) פירט-
 טעט אייך ניכט פאר איהנען,
 דען דער עוויגע אייער גאטט
 איזט עם דער פיר אייך
 שטרייטעט.

ואתחנן
 ואתחנן

ר ש י

תרגום אונקלוס

אלהכון יהיב להון בעיברא דירדנא וחתובין
 גבר לירוחמיה די יתביית לכון: (כא) ונת
 יהושוע פקידית בעדנא ההיא למימר עיניך
 תואן ית כל די עבד יי אלהכון דחרין
 מלבאי האלין בן יעביד יי לכל מלכותא
 די את עבר לתמן: (כב) לא תדחלון מנהון ארי יי אלהכון טימריה יגית לכון:
 (כג) וצליח

(כג) ואתחנן. אין מנין ככל מקום אלא
 לשון מתנת חנם. אף ע"ס
 שט להם לכדיקים לתלות במעשיהם
 הטובים אין מנקשים מאת המקום אלא
 מתנת חנם לפי שאמר לו וחנתי את אשר
 אתון (שמות ל"ג) אמר לו כל' ואתחנן. ד"א
 זכ

ב א ר

(ב) ושבתם, אז תשובו: (כא) עיניך הראוהו, יתכן שתחסר מלת הן, והטעם עיניך הן הראות את
 כל וגו' והנני מנטיקך שכן יעשה וגו': (כב) לכם, בשבילכם.
 (כג) ואתחננו, כל לשון תמוה אינו אלא בקשת התנינה מאת השם לא לגמול על מעש' הטוב
 וכן דעת רש"י וטעם ואתחנן וכבר התחננתי, כי כאשר הזכיר יהושע ואמר לויתיו לאמר עיניך
 הראות וגו' (לעיל כ"א), יאמר הנה אנכי כבר התחננתי אל ה' לעבור את הארץ, אך ה' מעני
 מראות את הארץ הטובה לכן לויתיו את יהושע (דעת הראב"ע) וכן בתרגום אשכנזי. וטעם
 בעת ההיא כמו שכתב הרמב"ן, בעת הנזכרת שכנשתי סיוחן ועווג והתחלתי להלחם בעממין
 שנתנו לישראל וחלקתי הארץ לשני השבטים, והי' זה כאשר נאמר לו עלה אל הר העבר' הזה
 דברי' ל"ב מ"ט) כי אז בקש רחמים והתחנן והתמוה הזאת, וכאשר לא שמע השם אליו, חזר
 התכלל ופקוד ה' אלקי הרוחות איש על פעדה (במדבר כ"ז ט"ז), כמו שזכר שם וזהו וט
 אף